

Spet je ta zvezek nova priča nenavadne marljivosti, s katero slavni izdatelj po vseh deželah jugoslovanskih nabira doneske za svojo izverstno knjigo. Tako, na pr., v pričujočem zvezku nahajamo spet življenjepis peterih Kranjcev in Kranjic in njih dela, namreč: Mencigerjevo, Mikšovo in Medvedovo, gospé Amalije Oblakove, omožene žl. Hermansthalove (ki je pa žalibog! ravno ta čas na Dunaji umerla, ko je „Slovník“ prinesel nje življenjepis — je tedaj nje nekrolog!) in gospé Petričeve Alojzije, bivše predstojnice nunskega samostana ljubljanskega. Da tudi našega Matevža Medveda — preprostega zidar-skega mojstra, ki je ljubljanski stolni cerkvi naredil lepo kupljo — smo našli v versti domačih umetnikov, nas je jako razveselilo. — Prišlo bo morebiti še troje zvezkov zanimivega „Slovníka“ na dan, ktereга vsaki zvezek, naročen pri gosp. izdatelju, velja le 52¹/₂ nov. kraje.

Gospod Baroda.

(Narodna iz Kranjskega).

Stoji stoji Turška vojska,
Vojska Turška in Beneška,
Pa po vojski sluga hodi,
Hodi in po krvi brodi,
Išče svojega gospoda
Žlahnega gospod Baroda.
Ko ga najde, vstraši se ga.
Govori gospod Baroda
Govori mu in naroča:
Ti si mene zvesto služil
Od malega do velič'ga
In do vrlega junaka,
Pojdi mojih ran pogledat
Ali rane so m' rdeče,
Ali rane so mi črne;
Ako rane so m' rdeče
Pojdeš meni zeljšča kuhat;
Ako rane so mi črne
Pojdeš meni jamo kopat;
Ti boš meni jamo kopal
Jaz pa testament bom delal.
Šel je sluga ran pogledat,
Ali rane so mu črne.
Šel je sluga jame kopat,
Gospod testament je delal,
Rekel mu je in naročal:
K' boš otroke svoje vozil

Devlji spred jih, zad pa moje,
Da ne bodo peš hodili,
Ker se niso naučili;
K' boš otrokom kruha rezal,
Daj ga svojim iz pšenice,
Mojim daj ga iz soršice,
Ajdo'ga ne bodo jedli
Ker se niso naučili;
Ko boš memo grada jezdil
Lepo poj in lepo žvižgaj
Kakor prej si mene slišal. —

Memo grada sluga jezdil,
Lepo poje 'n lepo žvižga,
Gospa je pa v lini stala,
Sama s sabo govorila:
Večni Bog! zahvaljen bodi,
Naš gospod sam domu jezdil,
Sluga je pa v vojski pustil. —

Le sem, le sem, otročiči,
Boste testament prebrali.
Testament je gospa brala,
Premilo se je zjokala:
Lepi moji otročiči,
Sluga je domu prijezdil,
Gospoda je v vojski pustil.

Dopisi.

Varaždin 1. aprila. M. K. — Naše gledišno društvo ne spi, tudi križem rok ne derži. Dobrovoljci vsak pot lepše in umetnejše igrajo. V saboto zadnjega marca so nam napravili preveselo večerno zabavo, igrali so igro „gospodične od Saint Cyr-a“, ki jo je naš tukaj v Varaždinu živeči znani dr. Vezić izverstno iz francoščine preložil. Bali smo se nekteri, ko smo slišali, da namerjajo igrati to igro, ki je polna francozke dvorske etikete, da bi jim ne spodletela; nasprotniki vsake domače stvari pa, ki se jih kakor pri vas v Ljubljani tako tudi tu ne manjka, so se skrivej veselili, da bi le tako bilo, česar smo se mi bali. Al prevarjeni smo bili vsi: mi dobromisleči na veliko veselje, uni hudomisleči pa še na večji serd in jezo. Igrali so tako dobro, tako umetno, tako naravno, da si boljih igravcev v kakem glavnem mestu in v rednem gledišču ni želeti. Gospodični ste se spet kaj odlikovale, ena je bolje igrala ko druga; al tudi gospodje niso nič za njima ostajali. Tako lepo, dobro in umetno dozdam še niso igrali; to je vsak gledavec rekel in je tudi moral reči, in zdaj se nam več ni bati, naj igrajo ktero in kakoršno koli igro, da bi jim dobro ne šla spod rok. Gledišče je bilo dosti polno in nepoterpljivosti ni bilo ne pri našem krasnem ne pri možkem spolu gledavcov, akoravno je terpelo igranje od pol osme do pol dvanajste ure. Pervi teden po veliki noči bodo tri-

krat igrali, in da bi Bog hotel, da bi se društvo tudi na leto ne razšlo!

Sv. Lenard v Slovenskih goricah. Ker do sedaj ni bilo veliko brati v „Novicah“ o zadevah tote krajine, ktera vendar slovi zastran vinstva in umnega kmetovanja prebivavcov, sem namenil se o zanimivih dogodbah tega kraja objavljati včasih kaj čitateljem dragim „Novic“, ako jih zanimati utegnejo dopisi takošni. Preden pa dopisovati začnem o tem, kar tu se godi, bo menda prav, da prije opišem na kratko pozorišče, na katerem utegne dogodjati se kaj dopisovanja vrednega. Mali terg, ki mu daje ime sv. Lenard, stoji na Štirskem, v marburškem okrožji, v tako zvanih „Slovenskih goricah“, tri ure od Marburga. Lega mu je dosti prijetna. Prostira se namreč na ilovnati goračini, ktero v mnogih krivinah obtekat rečici Velka in Glagóvnica. Na vzhodnji strani kinčajo terg poredoma postavljeni tankoverhi topóli, za hišami so verti pa polja, ter je okoli tudi obilo sadúnosnega drevja. Hiš je 80, večidel zidanih, stanovnikov blizo 500. Pred nekoliko leti bile so hiše lesene; kar pa so tukaj cesarske uradnije z mnogimi uradniki, ki potrebujejo stanišče ter jih plačujejo dobro, je premožnišim teržanom zbudila se volja za gradjenje. Padle so nekdanje lesene bajte, na njih mestu vzdignile se zale hiše iz kamenja in opék. Prostora dovelj je pa še tukaj za nove polišstva. Na prostranem terzišču stoji dosti velika cerkev posvečena sv. Lenardu; ponovljena bila je leta 1850. Tu je tudi tehantija, h kateri spada 8 duhovnij; tote imajo blizo 16.820 duš in eno ljudsko učilnico v tergu, ktero obiskuje kakih 160 otrok. Zavetnik Št. Lenardske cerkve je slavni samostan admontski. — Cesarske uradnije so: C. kr. okrajnija, c. kr. dačovnija in c. kr. pošta. Teržna srenja ima svojega načelnika. — Oštarij tergu ne manjka; najbolj obiskana gostivnica je pa pivovarnja. — Terzišče je prostorno, toda prazno in tiho. Se vé da tukaj ni velikomestnega stoglasnega hrupa in šuma ljudi pa vpreg, da ni paše za oči, da ni dangubečih postopačev; tudi ognjokrilati hlaponi z mnogokotrižnim orjaškim životom ne hrušijo skozi tote doline, in glasovi vojaških bogov ne razlegajo se do sém.

At securá quies, et nescia fallere vita,
Dives opum variarum; at latis otia fundis,
Mugitusque boüm, mollesque sub arbore somni
Non absunt. — — — — —

Virg.

Okolica je zdaj (perve dni malega travna) še oterp-njena v zimski dremóti. Med hribjem leži sneg; po nižavah stojé nabrane vodé; rujavklato je viditi polje in le polagoma oživljajo se travniki pa njive, na kterih je ozimina; iglato drevje pak odlikuje se tamnozeleno po berdoviti okrajni. Sprelepa je pa nek okolica ta ob cvetji in petji pomladanskem, poleti ter o dóbi, ko grojzde zori na pri-sojnih goricah.

Bodi mi blagoslovljena, meni dozdam ne znana lepa krajina! Zapustivši zeleno Posavinje pozdravljam Tebe kot novo domovino; bodi mila ptujemu naselniku! Sem slovenske kervi kot Tvoji verli sinovi; serce mi bije za blagor slovenskega rodú, za omiko naróda, za srečo bratov slovenskih.

J. Š.

Iz Predvora 6. aprila. T. K. „Modus acquirendi est multiplex, qui eum nescit, est simplex“, pravi latinski pregovor, ktereга sem slovensko — se vé da slabo tako-le prevodil:

Mnogo je potov si kaj pridobit',
Kdor jih ne vé, je bedak silovit.

So namreč ljudje, ki se trudijo z modro glavico in pridnimi rokami si kaj pridobiti, in taka pridobitev je najlepša ter človeku najbolj tekne. So spet, ki s silo ali pa skrivaj komu kaj pograbi in vzamejo, in taka pridobitev je tolovajska, tatinska in nima teka ter ne terpi dolgo. Sploh velja pregovor: kakor pridobljeno, tako spet zgubljeno. In poslednjič so še ljudje, ki z mnogimi zvijačami si kaj pridobijo, in

taka pridobitev je čez vse sramotna, gerda in tudi pregrešna. Tu sem slišijo sključeni hinavci, sladki slinjenci, postopači in nekteri beračuni, ki umejo s tem in unim prekaniti človeka. Tako dojde pretečeno saboto majhen postarn možicelj jokaje k meni in mi toži, da je od Kaplje doli popotovaje od Jezera do Predvora 170 forintov s potnim in z drugimi listmi vred zgubil, in me prosi, naj bi v cerkvi to oznanil. Vprašaje ga, kdo in od kod da je, mi veli, da je iz Briksna v Tirolih domá in s kotlovino barantaje je na poti v Postojno, kjer se ima s svojim bratom sniti, da se o prihodnji kupčiji kaj pomenita. Ker je svoj nemški govor prav po koroški zavijal in poslednjič še eno „praesta quæsumus“ pristavi: „Ich bitt Ihnen, lieben Sie mir bis Mittwoch, wo ich zurückkomme nach dem verlorenen Gelde fragen, a paar Gulden, damit ich weiter kann; ich werde sie Ihnen damals ganz gewiss vergüten“ — se mi je sivec nekoliko sleparski dozdevati jel. Da se ga znebim, mu dam nekaj z besedami, da mu tega ne posodim, ampak tako dam. Na to jo odtegne. Drugi dan zvem, da je ta slepar še tisti večer v neki kerčmi prav dobro se gostoval in burkoval; drugi dan je pa na vse zgodaj svoje pete dalje odnesel, pred ko ne še druge sleparit.

Iz Ljubljane. V glavnem zboru krajskega zgodovinskega društva, v katerem se je 29. dan p. m. celó majhna množica družbenikov snidla, je bilo povedano, da okoli Der-novega na Dolenskem razkopane gomile niso ničesa razodele, kar bi bilo spomina vredno; poskusili bojo nektere okoli Zatičine odkriti. Gosp. dr. E. Costa, ki je bil namesto gosp. prefekta Rebiča enoglasno za odbornika izvoljen, je vnovič sprožil napravo deželnega arhiva; zbor je poterdil gospod dohtarjev predlog in vodstvu izročil izpeljavo te zadeve. — Ravno smo slišali, da so presvitli cesar ukazali, 20.000 gld. ubogim Dolencem in Notrajncem podeliti. Ali je novica gotova, nam bojo gosp. deželni poglavar kmali povedali.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Najvišje armadno poveljstvo oklicuje, da nova postava za obertnike in rokodelce bode 1. maja tudi v vojaški Granici moč zadobila; le toliko bo drugač kolikor so posebne razmere teh vojaških krajev drugačne.

— Gospod nadvojvoda Ferdinand Maks, ki je po dolgem potovanju po svetu 1. aprila se povernil v Terst, je včeraj prišel na Dunaj; govori se, da je namenjen predsednik biti pomnoženega državnega svetovavstva.

— Sliši se, da bode vprihodnjič po vseh deželah našega cesarstva veliko veliko več notarjev, kakor jih je dosihmal. Število njih pomnožiti bo za tega voljo treba, ker jim bo vlada vprihodnje še več opravil izročila.

— Ker se po slabih ali boluih žebcih reja konj veliko bolj pači kakor boljša, je bila te dni postava oklicana, po kateri se imajo oistro kaznovati vsi taki gospodarji, kateri žebce spušajo brez licencije. Prihodnjo spomlad se bojo licencije le takim posestnikom dajale, čigar žebci so vpričo kantonskega poglavarja ali kakošnega njegovega namestnika po živinozdravniku, živinozdravniku-kovaču ali c. kr. kantonskem zdravniku za pleme dobri spoznani bili.

— Da bi ljudje več veselja imeli za konjsko rejo, se bo zraven navadnih premij v dnarji vsakemu gospodarju, ki je za svojo kobilu premijo prejel, tudi medalija dala; medalje se bojo pa delile tudi takim, ki niso sicer premije zaslužili, pa se vendar vredni pohvaljeni biti. Na eni strani teh medalij bo cesarjev obraz, na drugi pa napis v domačem jeziku: „Za pridno konjsko rejo“.

— Časnik „Avstria“ je naznanil unidan ceno živeža, derv in drugih reči po različnih deželah našega cesarstva. Kolikšni razločki! V Tarnopolji (v Galiciji) velja funt mesa 8 nov. kraje., na Dunaji 18 do 26, v Bregencu (na Tirolskem) 25 do 27, v Terstu celó 20 do 36 novih

kraje., — terdih derv seženj (klafta) velja v Sučavi (v Bukovini) 5 gold., na Dunaji 26 gold. nov. dn.

Iz Benetk 1. apr. Te dni so zaperli spet nektere, ki so se vladi nevarni zdéli; kmali bo šel nov transport kakih 50 takih v Olomuc in Petrovaradin, kjer jih je dosihmal že blizo 140 zapertih. — Overe, ki so se zoperstavljale volitvi poslancov v pomnoženo državno svetovavstvo, ker več Benečanov se je branilo to opravilo prevzeti, so zdaj premagane, in, kakor se sliši, bo deželni poglavar poslal imena več takih mož, ki so za to svetovavstvo pripravi, na Dunaj, da Njih veličanstvo cesar izvoli tista 2, ki ju ima beneška dežela v svetovavstvo poslati.

Iz Zagreba. Mestni odbor je po banu horvaškem Njih veličanstvu prošnjo poklonil, v katerem svetuje, naj bi se tu in tam počele marsikake velike dela, ki bi dale revnim družinam na Horvaškem in Slavonskem zaslužka; tako, na priliko, naj bi se Sava od Rugvice do Zagreba poravnala in za brodnarstvo pripravna naredila; železnica med Zagrebom in Zidanim mostom dodelala itd.

Iz Gorice se piše „Diav.“, da kmali bojo začeli šine pokladati na železnici med Kasarso in Kormonsom. Trije oboki velikega mosta čez Sočo so že narejeni; tudi kolodvor goriški delajo pridno.

Ogersko. Iz Pešta. 2. dan t. m. je umerl tisti študent Gejza žl. Foriniak, ki je bil v vrevi 15. dan p. m. ranjen; študentje so mu napravili slovesen pogreb, za katerim je šla tudi obila množica ogerske gospôde in družega ljudstva.

— V Miškolcu so skušnjo napravili, ali bi se ne dali volkovi in druga divja zverina v gojzdih lože s kakošnim strupom (zavdanjem) pokončati kakor postreliti. Zavdali so v ta namen konja z 31 zernki (grani) najhujega omotničnega strupa, ki se strihnin imenuje, in cerknjenega konja so peljali v gojzd na neko mesto, kjer so vedili, da bojo volkovi kmali čez njega planili. In res so se pritepli kmali 4 gladni volkovi, ki so požerli zadnje dve četerti zavdanega konja, pa nobeden ni poginil. Bolje pa je bilo, ko so na male kosce govejega mesa potresli po 2 ali 3 zernke strihnina; čez osem dni so našli 3 volke in 8 lesic cerknjenih na mestu, kjer so z mesom strup požerli. 2 zernka (grana) sta bila zadosti zavdati najmočnejšega volka.

Od poljske meje 1. aprila. Rusi čedalje več govorijo, da že v malo mescih se utegne v severni Turčiji kaka prekucija začeti. Da ta govorica ni popolnoma prazna, kaže armada, ki je v Besarabijo marširati začela; dosihmal so marširali le pešci; berž pa, ko bojo ceste boljše, se bojo tudi konjiki in topničarji na pot podali. Iz tega, kar se na Turškem pripravlja, je lahko zapopasti obnašanje rusovske vlade o laških zadevah. Ako poljski časniki, ki stojé pod ostro rusovsko cenzuro, tako očitno zoper papeža in protivnike laške edinosti smejo govoriti, je to gotovo veliko pomenljivo znamenje. (A. Z.)

Iz Turina 2. aprila. Danes se je snidel pervikrat državni zbor, v katerem so bili poslanci starih in novih sardinskih dežel pričujoči, ki so kralja Viktora Emanuela, ko je v zbornico stopil, z neizrečeno slavo sprejeli. Kralj je začel svoj govor s tem, da se je spomnil dobrot, ki mu jih je njegov zaveznik cesar Napoleon skazal, in zato mu je Savojo in Nico dal. Nekteri časniki terdijo, da je kralj, govoreč o odstopu Savoje in Nice, tako ginjen bil, da je komaj govoril, in da nekteri poslanci so pri teh besedah celó jokali. Ko je začel od razpora s papežem govoriti, je rekel kralj sledeče: „Navdan nepremakljivega spoštovanja do poglavarja katoliške cerkve bodem v vsakem razperti v svoji vesti in starih sporočilih dosti moči našel, da vderžim svobodo in lastno veljavo, za katero sem le Bogu in svojim ljudstvom odgovoren“. H koncu je rekel, da laška dežela dandanašnji ne sme več podobna biti tisti srednjega veka, ampak da brez ptujega silstva mora biti čisto le dežela Lahov. — Sliši se, da nekteri poslanci se nameravajo terdo govoriti zavolj Savoje in Nice; al cesar